

กระบวนการจัดกิจกรรมส่งเสริมจิตสาธารณะเชิงพุทธของนิสิต
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
THE PROCESS OF ORGANIZING BUDDHIST-BASED PUBLIC MIND
PROMOTION ACTIVITIES FOR STUDENTS
MAHACHULALONGKORNRAJAVIDYALAYA UNIVERSITY

รวีวรรณ วงศ์เดชานันท์*, สุวัฒน์ รักขันโท, สมชัย ศรีนอก, ณพนธ์ ทองยวง, พระสุรัชย์ หงษ์ตระกูล
Raveewan Wongdechanut*, Suwatsan Ragkhanto, Somchai Srinok,
Napon Thongyoung, Phra Surachai Hongtrakool
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พระนครศรีอยุธยา ประเทศไทย
Graduate School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Phra Nakhon Si Ayutthaya, Thailand
*Corresponding author E-mail: noonoi.mcu@gmail.com

Received 19 July 2024; Revised 29 September 2024; Accepted 8 November 2024

บทคัดย่อ

ความเป็นมาและวัตถุประสงค์: บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาจิตสาธารณะเชิงพุทธของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อวิเคราะห์กระบวนการจัดกิจกรรมส่งเสริมจิตสาธารณะเชิงพุทธของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และเพื่อนำเสนอกระบวนการจัดกิจกรรมส่งเสริมจิตสาธารณะเชิงพุทธของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิธีดำเนินการวิจัย: โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) การวิจัยเชิงปริมาณกลุ่มตัวอย่าง คือ นิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำนวน 375 คน ได้มาจากการเปรียบเทียบสำเร็จของรูป keresztและมอร์แกน สถิติที่ใช้ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 20 คน การสนทนากลุ่ม จำนวน 10 คน และผู้เชี่ยวชาญประเมินกระบวนการ จำนวน 15 คน

ผลการวิจัย: พบว่า 1) จิตสาธารณะเชิงพุทธของนิสิต แบ่งออกเป็น 2 ข้อ 7 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ดังนี้ 1.1) การส่งเสริมจิตสาธารณะ จำนวน 3 ด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการถือเป็นหน้าที่ในการดูแลรักษาของส่วนรวม ($\bar{X}$ = 4.05) ด้านการเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมร่วมกัน ($\bar{X}$ = 4.04) และด้านการหลีกเลี่ยงการใช้หรือกระทำให้เกิดความเสียหายต่อสมบัติของส่วนรวม ($\bar{X}$ = 3.97) ตามลำดับ และ 1.2) จิตสาธารณะตามหลักสังคหวัตถุ 4 จำนวน 4 ด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านปิยวาจา ($\bar{X}$ = 4.17) ด้านสมานัตตตา ($\bar{X}$ = 4.14) ด้านทาน ($\bar{X}$ = 4.01) และด้านอิตถจริยา ($\bar{X}$ = 3.96) ตามลำดับ 2) ผลการวิเคราะห์กระบวนการจัดกิจกรรมส่งเสริมจิตสาธารณะเชิงพุทธของนิสิตแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 2.1) ด้านหลักการส่งเสริมจิตสาธารณะ 2.2) ด้านวิธีการส่งเสริมจิตสาธารณะ 2.3) ด้านกิจกรรมส่งเสริมจิตสาธารณะ 2.4) ด้านการประเมินผลกิจกรรมส่งเสริมจิตสาธารณะ และ 2.5) หลักสังคหวัตถุ 4 บูรณาการกับการส่งเสริมจิตสาธารณะ และ 3) ผลการนำเสนอกระบวนการจัดกิจกรรมส่งเสริมจิตสาธารณะเชิงพุทธของนิสิตตามขั้นตอนของ PDCA “Deming Cycle” (Plan-Do-Check-Act) แก่ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 15 คน พบว่าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า กระบวนการจัดกิจกรรมส่งเสริมจิตสาธารณะเชิงพุทธของนิสิต มีความเหมาะสมมาก

จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 80.00 มีความเห็นว่าค่อนข้างเหมาะสม จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 13.33 และมีความเห็นว่าเหมาะสมบางส่วน จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาโดยภาพรวมผู้เชี่ยวชาญยืนยันความเหมาะสม เป็นประโยชน์และสามารถนำไปเป็นกระบวนการจัดกิจกรรมส่งเสริมจิตสาธารณะเชิงพุทธของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้อย่างเหมาะสม

ความเกี่ยวข้องกับหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา: บทความวิจัยนี้มีหลักธรรมที่นำมาประยุกต์ใช้ คือหลักสังคหวัตถุ 4 หมายถึง ธรรมที่เป็นที่ตั้งแห่งการสงเคราะห์กัน เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจกัน เป็นหลักการครองใจคน เป็นหลักสังคมสงเคราะห์ ทำให้คนอยู่กันด้วยความรักความปรารถนาดีต่อกัน ได้แก่ ทาน ปิยวาจา อตถจริยา และสมานัตตตา

สรุป: ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมจิตสาธารณะเชิงพุทธของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ควรมีกระบวนการในการจัดกิจกรรม ได้แก่ หลักการ วิธีการ กิจกรรม การประเมินผล และการนำหลักสังคหวัตถุ 4 มาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรม เพื่อเป็นแบบแผนหรือแนวทางในการจัดกิจกรรมส่งเสริมจิตสาธารณะให้กับนิสิตเพื่อนำไปพัฒนาตน สังคม และมหาวิทยาลัยให้เจริญรุ่งเรืองสืบต่อไป

คำสำคัญ: กระบวนการจัดกิจกรรม, การส่งเสริม, จิตสาธารณะเชิงพุทธ, นิสิต มจร

Abstract

Background and Objectives: The objectives of this research are to study the Buddhist public mindset among students at Mahachulalongkornrajavidyalaya University, to analyze the process of organizing activities that promote the Buddhist public mind for students at Mahachulalongkornrajavidyalaya University, and to present the process of organizing activities that promote the Buddhist public mind for students at Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

Methodology: The research employed a mixed-methods approach for the quantitative study. The sample consisted of 375 students from Mahachulalongkornrajavidyalaya University, determined using Krejcie and Morgan's table. The statistics used included percentage, means, and standard deviation. For the qualitative research, in-depth interviews were conducted with 20 experts, focus group discussions were held with 10 participants, and 15 specialists evaluated the process.

Main Results: The results were found that: 1) The Buddhist-oriented public spirit of the students was divided into two categories and seven aspects, with an overall high level as follows: 1.1) Public spirit promotion had three aspects, ranked from highest to lowest; taking responsibility for maintaining public property ($\bar{X}$ = 4.05), respecting the right to use public property collectively ($\bar{X}$ = 4.04), and avoiding actions that may cause damage to public property ($\bar{X}$ = 3.97); and 1.2) The public spirit based on the Four Sangahavatthu principles had four aspects, ranked from highest to lowest: kind speech ($\bar{X}$ = 4.17), equality ($\bar{X}$ = 4.14), giving ($\bar{X}$ = 4.01), and helpfulness ($\bar{X}$ = 3.96); 2) The analysis of the process for organizing Buddhist-oriented public spirit promotion activities among students was divided into five aspects: 2.1) Principles of public spirit promotion; 2.2) Methods of public spirit promotion; 2.3) Public spirit promotion activities; 2.4) Evaluation of public spirit promotion activities; and 2.5) The integration of the Four Sangahavatthu principles with public spirit promotion; and 3) The presentation of the process for organizing Buddhist-oriented public spirit promotion activities according to the PDCA "Deming Cycle" (Plan-Do-Check-

Act) to 15 experts showed that 12 experts (80.00%) believed the process was highly appropriate, 2 experts (13.33%) found it fairly appropriate, and 1 expert (6.67%) believed it was partially appropriate. Overall, the experts confirmed that the process was appropriate, beneficial, and could be effectively implemented as a model for organizing Buddhist-oriented public spirit promotion activities for students at Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

Involvement to Buddhadhamma: This research article has applied Dhamma principles specifically, focusing on the Sangahavattu IV principles. These principles are based on Dhamma, which serves as a foundation for mutual support and acts as a unifying tool. They embody the principle of winning people's hearts and promoting social welfare, fostering an environment where individuals live together with love and goodwill. The concepts include Dana (Generosity), Piyavaca (Pleasant Speech), Atthacariya (Beneficial Conduct), and Samanattata (Equality).

Conclusions: In organizing to promote a Buddhist public mind among students at Mahachulalongkornrajavidyalaya University, a structured process should be implemented. This process should include principles, methods, activities, and evaluations. Additionally, applying the four principles of social welfare can serve as a model or guideline for organizing activities that enhance the public mind. This approach will enable students to develop themselves, contribute to their society, and support the continued prosperity of the University.

Keywords: Activity Organizing Process, Promotion, Buddhist Public Mind, MCU Students

บทนำ

ในสภาพสังคมปัจจุบันมีปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมาย เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด ปัญหาการว่างละเมิดทางเพศ ปัญหาความรุนแรงภายในครอบครัว ปัญหาการโกงกินหรือคอร์รัปชัน ปัญหาด้านมลพิษ ปัญหาสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม ปัญหาความเห็นแก่ตัว ฯลฯ ปัญหาเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงการขาดแคลนจิตสาธารณะ ซึ่งมีสาเหตุมาจากความมักง่ายของคนในสังคม การขาดความรับผิดชอบ การนึกถึงแต่ตนเอง ไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อผู้อื่น ขาดจิตสำนึก รวมไปถึงสภาพการเลี้ยงดูและสภาพแวดล้อมทางสังคม ล้วนเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความสงบสุขและความเจริญก้าวหน้าของสังคมโดยรวม จากปัญหาดังกล่าว เราจึงควรปลูกฝังในเรื่องของจิตสาธารณะให้กับนิสิต ปลูกฝังให้นิสิตมีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น (Saeng-Arun, 2008) สนับสนุนให้นิสิตเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสังคม สร้างบรรยากาศในสังคมที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของนิสิต ส่งเสริมให้มีการศึกษาเกี่ยวกับประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชน รู้จักรักษาดุลประโยชน์ของส่วนรวม ช่วยกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นและสร้างสรรค์สังคมให้ดีขึ้น (Department of Education Bangkok Metropolitan Administration, 2012)

จิตสาธารณะ คือ พฤติกรรมหรือการแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อส่วนรวม (Warunpitikul, 1999) มีความเต็มใจที่จะเสียสละและอุทิศตนเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม (Maneechoti, 1987) ซึ่งผู้ที่มีจิตสาธารณะจะมีลักษณะ คือ มีความปรารถนาที่จะช่วยแก้ไข้ปัญหาให้แก่ผู้อื่นและสังคม มีความรับผิดชอบต่อสาธารณะสมบัติ และทรัพยากรธรรมชาติ เต็มใจเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสังคมรับรู้และตระหนักถึงปัญหา รวมถึงการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมร่วมกัน (Phrakru Niwetsilakorn et al., 2020) โดยจิตสาธารณะเป็นคุณสมบัติที่สำคัญอย่างยิ่ง เพราะช่วยยกระดับจิตใจของมนุษย์ให้มองเห็นถึงประโยชน์ของส่วนรวม รู้จักช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ร่วมมือกันพัฒนาสังคมและประเทศชาติให้มีความสงบสุข เจริญรุ่งเรือง และเป็นพื้นฐานสำคัญในการปลูกฝังให้เกิดสังคมที่มี

ประชาธิปไตย (Ajpru, 2001) ตัวอย่างเช่น การทำงานจิตอาสา การมีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาชุมชน การบริจาคสิ่งของเพื่อการกุศล การรักษาความสะอาดของสิ่งแวดล้อม การเคารพกฎหมายและระเบียบของสังคม เป็นต้น

จากที่กล่าวมาข้างต้น สอดคล้องกับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่มีปรัชญาในการจัดการศึกษาพระพุทธศาสนาบูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ พัฒนาจิตใจและสังคม (Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 2015) โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการพัฒนาจิตใจของนิสิตและการอุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนา รู้จักการปฏิบัติตนเพื่อส่วนรวมและสังคม ในการจัดการศึกษาจึงควรให้ความสำคัญกับการผลิตนิสิตให้เป็นผู้ที่มีความรู้คู่คุณธรรม สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสังคมและประเทศชาติ นอกจากนี้ ยังช่วยให้ นิสิตสามารถปรับตัวในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม หรือปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เกิดจิตสาธารณะอย่างยั่งยืน โดยทางมหาวิทยาลัยไม่ว่าจะเป็นส่วนงาน คณะ วิทยาเขต วิทยาลัยสงฆ์ หรือหน่วยวิทยบริการ ที่ได้มีการจัดการศึกษาและฝึกประสบการณ์ให้กับนิสิตผ่านการเข้าร่วมกิจกรรม เพื่อให้ นิสิตได้เห็นถึงสภาพความเป็นจริงในสังคม แต่ในการจัดกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ที่ผ่านมา ยังมีกระบวนการที่ไม่สอดคล้อง ต่อเนื่อง หรือเป็นรูปธรรมมากนัก

จากสภาพปัญหาความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จึงมีความสนใจที่จะศึกษา “กระบวนการจัดกิจกรรมส่งเสริมจิตสาธารณะเชิงพุทธของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” เพื่อเป็นแบบแผนหรือแนวทางในการจัดกิจกรรมส่งเสริมจิตสาธารณะให้กับนิสิตเพื่อนำไปพัฒนานิสิต สังคม และมหาวิทยาลัยให้เจริญรุ่งเรืองสืบต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาจิตสาธารณะเชิงพุทธของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อวิเคราะห์กระบวนการจัดกิจกรรมส่งเสริมจิตสาธารณะเชิงพุทธของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และเพื่อนำเสนอกระบวนการจัดกิจกรรมส่งเสริมจิตสาธารณะเชิงพุทธของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัย ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. **รูปแบบการวิจัย** เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ เป็นการจัดเก็บข้อมูลโดยใช้เครื่องมือแบบสอบถาม ควบคู่กับการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การสนทนากลุ่ม และผู้เชี่ยวชาญประเมินกระบวนการฯ

2. **ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง / ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ** การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร ได้แก่ นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีการศึกษา 2565 ทุกส่วนจัดการศึกษา ทุกสาขาวิชา ทุกชั้นปี จำนวน 14,253 รูป/คน (Office of Registrar and Evaluation, MCU, 2023) กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 375 คน ได้มาจากการตารางเปรียบเทียบสำเร็จของรูปเครซี่และมอร์แกน (Sinlacharu, 2020) การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) จำนวน 20 รูป/คน ได้แก่ ผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ ด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purpose Sampling) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จำนวน 10 รูป/คน ผู้เชี่ยวชาญประเมินกระบวนการฯ จำนวน 15 รูป/คน ซึ่งในการสนทนากลุ่มและการประเมินกระบวนการฯ ได้รับความอนุเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรม ด้านจิตสาธารณะ และด้านพระพุทธศาสนา ด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purpose Sampling)

3. **เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย** การวิจัยเชิงปริมาณ เป็นแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.889 ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ สถานภาพ เพศ อายุ ระดับชั้นปี และสังกัดคณะ ลักษณะเครื่องมือเป็นแบบตรวจสอบรายการ ตอนที่ 2

เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อจิตสาธารณะเชิงพุทธทั้ง 7 ด้าน การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับหลักการ วิธีการ กิจกรรม การประเมินผล และหลักสังคหวัตถุ 4 ของกระบวนการจัดกิจกรรมส่งเสริมจิตสาธารณะเชิงพุทธของนิสิต มจร การสนทนากลุ่มเป็นแบบคู่มือการสนทนากลุ่ม มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับกระบวนการจัดกิจกรรมส่งเสริมจิตสาธารณะเชิงพุทธของนิสิต มจร และผู้เชี่ยวชาญประเมินกระบวนการฯ เป็นคู่มือรับรองกระบวนการจัดกิจกรรมส่งเสริมจิตสาธารณะเชิงพุทธของนิสิต มจร

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล มีหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อทำดัชนีนิพนธ์ทั้งแบบสอบถามที่จัดทำเป็น Google Forms แบบสัมภาษณ์ และคู่มือรับรองกระบวนการฯ จากภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มจร จัดส่งผ่านระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ (Less Paper) ของมหาวิทยาลัยผ่านแอปพลิเคชันไลน์ (Line) ผ่านแอปพลิเคชันเฟซบุ๊ก (Facebook) และทางไปรษณีย์ โดยขอความอนุเคราะห์ให้ตอบกลับแบบสอบถามภายใน 4 สัปดาห์ ส่วนแบบสัมภาษณ์และคู่มือรับรองกระบวนการฯ ขึ้นอยู่กับผู้ทรงวุฒิเป็นผู้ในวัน

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และวิเคราะห์ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อจิตสาธารณะเชิงพุทธทั้ง 7 ด้าน โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ทั้งแบบสอบถาม การสนทนากลุ่ม และผู้เชี่ยวชาญประเมินกระบวนการฯ วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ด้านหลักการ วิธีการ กิจกรรม การประเมินผล และหลักสังคหวัตถุ 4 ของกระบวนการจัดกิจกรรมส่งเสริมจิตสาธารณะเชิงพุทธของนิสิต มจร และนำมาสรุปผลแบบบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. ศึกษาจิตสาธารณะเชิงพุทธของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย สามารถแสดงเป็น Table 1 ดังนี้

Table 1 Average and standard deviation of Buddhist public mind for students, divided into two categories and seven aspects

(n = 375)

The Buddhist public mind of MCU students	$\bar{x}$	S.D.	Level
1. Promotion of public mind			
1.1 Treating the maintenance of public property as a duty	4.05	0.43	Good
1.2 Respecting the right to use public property collectively	4.04	0.44	Good
1.3 Avoiding the use or causing damage to public property	3.97	0.65	Good
2. Public mind according to the four Sangahavatthu IV principles			
2.1 Pleasant speech (Piyavaca)	4.17	0.80	Good
2.2 Equality (Samanattata)	4.13	0.79	Good
2.3 Generosity (Dana)	4.01	0.87	Good
2.4 Beneficial conduct (Atthacariya)	3.96	0.86	Good
Total	4.05	0.67	Good

จาก Table 1 แสดงให้เห็นว่า จิตสาธารณะเชิงพุทธของนิสิต แบ่งออกเป็น 2 ข้อ 7 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ดังนี้ 1) การส่งเสริมจิตสาธารณะ จำนวน 3 ด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการถือเป็น

หน้าที่ในการดูแลรักษาของส่วนรวม ($\bar{X}$ = 4.05, S.D. = 0.43) ด้านการเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมร่วมกัน ($\bar{X}$ = 4.04, S.D. = 0.44) และด้านการหลีกเลี่ยงการใช้หรือกระทำให้เกิดความเสียหายต่อสมบัติของส่วนรวม ($\bar{X}$ = 3.97, S.D. = 0.65) ตามลำดับ และ 2) จิตสาธารณะตามหลักสังคหวัตถุ 4 จำนวน 4 ด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านปิยวาจา ($\bar{X}$ = 4.17, S.D. = 0.80) ด้านสมานัตตตา ($\bar{X}$ = 4.14, S.D. = 0.79) ด้านทาน ($\bar{X}$ = 4.01, S.D. = 0.87) และด้านอิตถจริยา ($\bar{X}$ = 3.96, S.D. = 0.86) ตามลำดับ

การส่งเสริมจิตสาธารณะมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาจิตใจและพฤติกรรมของนิสิตในทางที่ดี ส่งเสริมให้นิสิตเข้าใจในหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาอย่างลึกซึ้ง และสามารถนำหลักธรรมเหล่านี้มาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ อีกทั้ง ยังเป็นการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม นิสิตได้เรียนรู้การเสียสละ การแบ่งปัน และการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้อื่นและสังคม ซึ่งเป็นพื้นฐานของการสร้างจิตสาธารณะ โดยจากการสอบถามสัมภาษณ์และการสังเกต พบว่า นิสิตมีความมุ่งมั่นและกระตือรือร้นที่จะนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้ปรับไปใช้ในการดำเนินชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการช่วยเหลือผู้อื่น การบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคม หรือการให้คำปรึกษาและให้กำลังใจแก่เพื่อนนิสิตด้วยกัน ซึ่งผลของการกระทำเหล่านี้ไม่เพียงส่งผลดีต่อตัวนิสิตเอง แต่ยังส่งผลดีต่อมหาวิทยาลัย สังคมและชุมชนรอบข้าง

จากผลการวิจัยอภิปรายได้ว่า การส่งเสริมจิตสาธารณะยังช่วยเสริมสร้างความสามัคคีและความร่วมมือระหว่างนิสิต ทั้งในระดับกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ การทำงานร่วมกันในกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้นิสิตได้เรียนรู้การทำงานเป็นทีม การยอมรับและเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น รวมถึงการพัฒนาทักษะการสื่อสารและการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญในการทำงานและการใช้ชีวิตในสังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของ Phramaha Chatuporn Sutanon (2009) ได้ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนด้านการดูแลรักษาศาสนสมบัติ โรงเรียนศรีปริยัติคุณศึกษา อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา” ผลการศึกษาพบว่า ฝึกหัดสามเณรหลังจากที่ได้เรียนรู้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีค้นพบพฤติกรรมแม่แบบประกอบการเรียนรู้ (Modeling Technique) มีจิตสาธารณะโดยรวมเพิ่มมากขึ้น ทั้งทางด้านการดูแลรักษาศาสนสมบัติ และด้านการใช้ศาสนสมบัติแบบพอเพียงเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

2. ผลการวิเคราะห์กระบวนการจัดกิจกรรมส่งเสริมจิตสาธารณะเชิงพุทธของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่

2.1 ด้านหลักการส่งเสริมจิตสาธารณะเชิงพุทธของนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีพันธกิจในการส่งเสริมให้นิสิตเป็นผู้มีจิตสาธารณะ รู้จักเสียสละ มีน้ำใจในการช่วยเหลือผู้อื่น และร่วมพัฒนาสังคม โดยยึดหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา ควบคู่กับการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อให้นิสิตเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ สามารถนำความรู้ ทักษะ และคุณธรรมไปประกอบอาชีพ และสร้างประโยชน์ต่อสังคมส่วนจิตสาธารณะ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อส่วนรวม ปราบปรามดี เสียสละ และร่วมมือร่วมใจเพื่อพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้า ดังนั้น หลักการส่งเสริมจิตสาธารณะจึงเป็นความรับผิดชอบของทุกคน ทั้งผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ นิสิต และยังรวมไปถึงความร่วมมือจากทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และประชาชนทั่วไป โดยร่วมมือร่วมใจกันปลูกฝังจิตสำนึก พัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม สร้างโอกาสในการมีส่วนร่วม สนับสนุนโครงการพัฒนาสังคม และสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย ซึ่งจะนำไปสู่สังคมที่มีความสุข

2.2 ด้านวิธีการส่งเสริมจิตสาธารณะเชิงพุทธของนิสิต มจร โดยการปลูกฝังจิตสำนึกให้กับนิสิต โดยการประยุกต์ใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาจิตใจและสังคม มีการจัดกิจกรรมจิตสาธารณะให้สอดคล้องกับความสนใจ ความสามารถและศักยภาพของนิสิต ส่งเสริมให้นิสิตเข้าร่วมกิจกรรมของคณะมหาวิทยาลัย ชุมชน หรือองค์กรต่าง ๆ ส่งเสริมให้นิสิตมีบทบาทในการเป็นผู้นำจัดกิจกรรม ประสานงาน ระดมทุนและบริหารจัดการ มีการสร้างเครือข่ายที่เชื่อมโยงระหว่างกัน เพื่อสนับสนุนความร่วมมือ แลกเปลี่ยน และขยายโอกาสในการทำกิจกรรม นอกจากนี้ ควรสนับสนุนทุนการศึกษา รางวัล หรือเกียรติบัตรให้กับนิสิตที่มี

ความเสียสละ ท่วมเทในการทำกิจกรรมจิตสาธารณะ รวมถึงให้การสนับสนุนด้านทรัพยากร อุปกรณ์ สถานที่ และงบประมาณ ให้เพียงพอต่อการจัดกิจกรรม แต่ทั้งนี้ควรมีการประชาสัมพันธ์ สื่อสาร และเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับจิตสาธารณะ รวมถึงผลงานกิจกรรมของนิสิต เพื่อสร้างแรงบันดาลใจและกระตุ้นให้นิสิตมีส่วนร่วมมากขึ้น

2.3 ด้านกิจกรรมส่งเสริมจิตสาธารณะเชิงพุทธของนิสิต มจร เช่น โครงการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน กิจกรรมบวชเณรภาคฤดูร้อน การปฏิบัติศาสนกิจและบริการสังคมของนิสิต รวมถึงกิจกรรมออกค่ายอาสาต่าง ๆ ที่ทางหลักสูตร คณะ วิทยาเขต วิทยาลัยสงฆ์ และหน่วยวิทยบริการ จัดขึ้น

2.4 ด้านการประเมินผลกิจกรรมส่งเสริมจิตสาธารณะเชิงพุทธของนิสิต มจร แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทที่ 1 การประเมินผลก่อนการจัดกิจกรรม โดยมีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน วัดผลได้ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกิจกรรม มีการศึกษาความต้องการของกลุ่มเป้าหมายเพื่อนำไปออกแบบ กิจกรรม และกำหนดแผนการจัดกิจกรรม ระยะเวลา งบประมาณ ทรัพยากร บุคลากร ฯลฯ ประเภทที่ 2 การประเมินผลหลังการจัดกิจกรรม คือ การประเมินผลลัพธ์ ว่ากิจกรรมบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ การประเมินกระบวนการว่า กิจกรรมดำเนินไปอย่างไร มีปัญหาหรืออุปสรรคอะไรบ้าง การประเมินประสิทธิภาพ เพื่อดูว่ากิจกรรมคุ้มค่ากับ ทรัพยากรที่ใช้ไปหรือไม่ และการประเมินความพึงพอใจ ว่ากลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมหรือไม่ ทั้งนี้ เครื่องมือและวิธีการประเมินผลขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และบริบทของกิจกรรม เช่น แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การสังเกตพฤติกรรม การวิเคราะห์เอกสาร และการประเมินผลโดยผู้เชี่ยวชาญ เป็นต้น

2.5 ด้านหลักสังคหวัตถุ 4 บูรณาการกับการส่งเสริมจิตสาธารณะ ได้แก่ จิตสาธารณะด้วยทาน (การให้) จิตสาธารณะด้วยปิยวาจา (วาจาอ่อนหวาน) จิตสาธารณะด้วยอิตถจริยา (การบำเพ็ญประโยชน์) และจิตสาธารณะด้วยสมานัตตตา (การปฏิบัติตนเสมอต้นเสมอปลาย)

จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายได้ว่า กระบวนการดังกล่าวมีการออกแบบ วางแผน ดำเนินการ ตามกระบวนการอย่างเป็นระบบ มีการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ทำให้ทราบถึงขั้นตอน วิธีการ และการดำเนินการที่นำไปสู่ความสำเร็จ มีการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เน้นการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรม และการมีส่วนร่วมของนิสิตในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ช่วยเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่าง นิสิต อาจารย์ และชุมชน ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ระหว่างกัน นิสิตได้เรียนรู้ทักษะ การทำงานเป็นทีม รู้จักแก้ไขปัญหา และมีความรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตน มีผลที่เป็นบวกต่อการพัฒนา จิตใจและพฤติกรรมของนิสิตในหลาย ๆ ด้าน

จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sriplang (2016) ที่ได้ศึกษาเรื่อง “การพัฒนากิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะสำหรับนักศึกษาครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม” ผลการวิจัย พบว่า 1) กิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะสำหรับนักศึกษาครุศาสตร์ที่ผู้วิจัยออกแบบโดยใช้วิธีสอน แบบการคิดทางวิทยาศาสตร์ที่ดี ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นสร้างความเชื่อมโยง (Connection) ขั้นการ ชักถามการเรียนรู้ (Questioning) ขั้นสะท้อนตนเอง (Self-Reflecting) และขั้นชักถามเกี่ยวกับความจริงหรือ ความสามารถในการเชื่อถือได้ (Questioning the Truth or Believability) 2) ผลการใช้กิจกรรมพัฒนา จิตสาธารณะ พบว่า หลังการทดลองนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยจิตสาธารณะเพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนเรียน โดยมีผลต่างของคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น และ 3) ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะสำหรับนักศึกษาครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม อยู่ในระดับมาก

3. นำเสนอกระบวนการจัดกิจกรรมส่งเสริมจิตสาธารณะเชิงพุทธของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย

จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) สรุปได้ว่า ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 10 คน ยืนยันความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของกระบวนการ สอดคล้องกับการนำเสนอแก่ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 15 คน

พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่ากระบวนการดังกล่าวมีความเหมาะสมมาก จำนวน 12 ท่าน คิดเป็นร้อยละ 80.00 มีความเห็นว่าการค่อนข้างเหมาะสม จำนวน 2 ท่าน คิดเป็นร้อยละ 13.33 และมีความเห็นว่าเหมาะสมบางส่วน จำนวน 1 ท่าน คิดเป็นร้อยละ 6.67 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาโดยภาพรวม ผู้เชี่ยวชาญยืนยันความเหมาะสมเป็นประโยชน์และสามารถนำไปเป็นแบบแผนหรือแนวทางในการจัดกิจกรรมส่งเสริมจิตสาธารณะให้กับนิสิต มจร ได้อย่างเหมาะสม

จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ว่า การนำเสนอกระบวนการดังกล่าว มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อสังคมของนิสิต โดยกระบวนการดังกล่าวมีการออกแบบ วางแผน ดำเนินการตามกระบวนการอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้กระบวนการจัดกิจกรรมส่งเสริมจิตสาธารณะเชิงพุทธของนิสิต มจร สำเร็จลุล่วง บรรลุตามวัตถุประสงค์ การนำเสนอดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ Thongyim (2007) ได้ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของคณะกรรมการหมู่บ้าน ตำบลหนองประจักษ์ อำเภอลำลูกขัน จังหวัดกาฬสินธุ์” พบว่า คณะกรรมการหมู่บ้านส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน ทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการรับผลประโยชน์ ด้านค้นหาสาเหตุของปัญหา ด้านการวางแผน ด้านการติดตามและประเมินผล และด้านการดำเนินงาน เมื่อเปรียบเทียบจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ รายได้ อาชีพ และสถานภาพการสมรส ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนที่แตกต่างกัน คือ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่อยู่ในหมู่บ้าน ตำแหน่งและการเป็นสมาชิกของกลุ่ม ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของคณะกรรมการ ในภาพรวมไม่มีความสัมพันธ์ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ไม่มีความสัมพันธ์กันเช่นเดียวกัน

องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัยเรื่องนี้ ได้พบองค์ความรู้ใหม่ ซึ่งสามารถแสดงเป็นรูปโมเดล ได้ดังนี้

Figure 1 The synthesized knowledge from the research

จาก Figure 1 แสดงองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยเรื่อง “กระบวนการจัดกิจกรรมส่งเสริมจิตสาธารณะเชิงพุทธของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” ประกอบด้วย 1) ด้านหลักการส่งเสริม

จิตสาธารณะ (P-Principle) 2) ด้านวิธีการส่งเสริมจิตสาธารณะ (M-Methods) 3) ด้านกิจกรรมส่งเสริมจิตสาธารณะ (A-Activities) 4) ด้านการประเมินผลกิจกรรมส่งเสริมจิตสาธารณะ (E-Evaluation) และ 5) ด้านหลักสัจจวัตถุ 4 บุรณการกับการส่งเสริมจิตสาธารณะ (S-Sangahavattu IV) ได้แก่ จิตสาธารณะด้วยทาน (การให้) จิตสาธารณะด้วยปิยวาจา (วาจาอ่อนหวาน) จิตสาธารณะด้วยอิตถจริยา (การบำเพ็ญประโยชน์) และจิตสาธารณะด้วยสมานัตตตา (การปฏิบัติตนเสมอต้นเสมอปลาย)

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้ สรุปได้ว่า กระบวนการจัดกิจกรรมส่งเสริมจิตสาธารณะเชิงพุทธของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และจิตใจของนิสิตให้รู้จักการอุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนา รู้จักการปฏิบัติตนเพื่อส่วนรวมและสังคม นอกจากนี้ยังรวมถึงการพัฒนาทักษะชีวิตของนิสิต ด้านการมีจิตสาธารณะ ทักษะการทำงานเป็นทีม ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการสื่อสารสามารถปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น สภาพแวดล้อมและสังคมได้ ดังนั้น มหาวิทยาลัยจึงมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมจิตสาธารณะของนิสิต ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมจิตสาธารณะอย่างสม่ำเสมอ และสนับสนุนให้นิสิตเข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้นิสิตมีจิตสำนึกในการรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อมหาวิทยาลัย สังคมและประเทศชาติ

References

- Ajpru, H. (2001). The Relationship Between Personal Factors, Leadership, Lifestyle, and Self-Learning Ability with Public Consciousness of Nursing Students in Bangkok. [Unpublished master's thesis]. Chulalongkorn University. Bangkok, Thailand.
- Department of Education Bangkok Metropolitan Administration. (2012). White School Project (Anti-Corruption): Growing Up without Corruption Curriculum, Mathayom 3. Bangkok, Thailand: Department of Education Bangkok Metropolitan Administration.
- Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (2015). History and Development of Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1st ed.). Bangkok, Thailand: 21 Century Company Limited.
- Maneechoti, B. (1987). A Study of the Format of Questions to Measure Self-Sacrifice Personality Traits: Text Type and Situation Type that Affect the Quality of the Test. [Unpublished master's thesis]. Srinakharinwirot University. Bangkok, Thailand.
- Office of Registrar and Evaluation, MCU. (2023). Statistics of Students of Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Academic Year 2022. Phra Nakhon Si Ayutthaya, Thailand: Office of Registration and Evaluation, MCU.
- Phrakru Niwetsilakorn, Theunchang, W. & Tossakrai, T. (2020). Guidelines for Strengthening Public Consciousness for Secondary School Students in Nakhon Sawan Province. Graduate Studies Review Nakhon Sawan Sangha College, 8(2), 55-66.
- Phramaha Chatuporn Sutanon. (2009). Development of Public Consciousness of Students Regarding the Preservation of Religious Properties at Sripariyakhunsuksa School, Prathai District, Nakhon Ratchasima Province. [Unpublished master's independent study]. Mahasarakham University. Maha Sarakham, Thailand.

- Saeng-Arun, K. (2008). Guidelines for the Development of Thai Youth Public Consciousness: A Case Study of Groups and Networks of Youth for Public Consciousness. [Master's thesis, Chulalongkorn University]. Chulalongkorn University Intellectual Repository. <http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/56612>.
- Sinlacharu, T. (2020). Research and Statistical Analysis with SPSS and AMOS. (18th ed.). Nonthaburi, Thailand: S. R. Printing Massproducts Company Limited.
- Sriplang, P. (2016). Development of Activities to Promote Public Consciousness for Education Students. [Doctoral dissertation, Burapha University]. DSpace Repository. <https://buuir.buu.ac.th/xmlui/handle/1234567890/11539>.
- Thongyim, S. (2007). Participation in Community Development of the Village Committee Nong Pradu Subdistrict, Lao Khwan District, Kanchanaburi Province. [Unpublished master's thesis]. Suan Sunandha Rajabhat University. Bangkok, Thailand.
- Warunpitikul, Y. (1999). Civic Consciousness: An Essay on Citizens on the Community Path. Bangkok, Thailand: Civic Net Foundation.